

Riskbedömning Djurhållning, Norra Lagnö

Värmdö kommun

Structor

DOKUMENTINFORMATION

Beställare: Värmdö kommun
Kontaktperson: Anna Fredriksson
Uppdragsnamn: Riskbedömning Djurhållning Norra Lagnö
Uppdragsnummer: 1076-106

Uppdragsledare: Henrik Mistander

Handläggare: Elin Edman

Kvalitetsgranskning: Joel Omran

Status: Slutgiltig handling
2019-08-07

SAMMANFATTNING

Structor Riskbyrån har fått i uppdrag av Värmdö kommun att utreda risker förknippade med djurhållning i anslutning till och inom detaljplaneområde Norra Lagnö, Värmdö kommun.

Området planläggs i syfte att möjliggöra uppkopplingen av fastigheter till de kommunala vatten- och spillvattennät. Blandningen av bostäder och djurhållning kan skapa problem genom upplevda störningar från djurhållningen.

Syftet med uppdraget är utreda förutsättningarna för planläggning i närhet av djurhållning avseende påverkan på människors hälsa och säkerhet. Utredningen ska undersöka lämpligheten gällande befintliga byggnaders placering samt om åtgärder behöver vidtas för att säkerställa att nybyggnation eller förändringar i befintlig bebyggelse som innebär nybyggnadskrav enligt Plan- och bygglagen och Boverkets byggregler. I uppdraget beaktas följande olägenheter och risker:

- Lukt
- Flugor
- Ljud
- Ljus
- Djur på strandlinje
- Spridning av allergener

Utifrån identifierade krav, riktlinjer och praxis bedöms inga oacceptabla olägenheter, hälso- och säkerhetsrisker för människa föreligga från befintlig djurhållning inom eller i direkt anslutning till planområde Norra Lagnö.

Inga åtgärder för att återigen nyttja odlingsmark på Norra Lagnö som betesmark för en mindre mängd djur, säkerställa lämpligheten i befintlig bebyggelse och planerade byggrätter samt lämpligheten av förändringar eller åtgärder i befintlig bebyggelse som ställer nybyggnadskrav, bedöms rimliga att vidta.

Ett avstånd på 200 meter som utgångspunkt för vidare utredning i varje enskilt fall vid planärenden eller placering av bebyggelse invid djurhållning, samt klagomålsärenden bedöms vara lämpligt.

Uppförandet av nya bostäder närmare än 20 meter från stallbyggnad bedöms olämpligt.

Om någon verksamhet innehållandes djurhållning inom eller i direkt anslutning till planområdet vill utvecklas eller om nybyggnation önskas uppföras på ett kortare avstånd från djurhållning än befintlig bebyggelse bedöms det finnas goda möjligheter att reglera att detta sker på ett lämpligt sätt.

INNEHÅLL

Sammanfattning	3
1. Inledning.....	6
1.1. Syfte	6
1.2. Avgränsningar	6
1.3. Underlagsmaterial	6
1.4. Disposition	7
2. Områdesbeskrivning.....	8
2.1. Övergripande.....	8
2.2. Djurhållning inom och i anslutning till planområdet.....	9
2.2.1. Fastighet Långsunda 1:5.....	10
2.2.2. Fastighet Långsunda 1:7.....	11
2.2.3. Odlingslandskap.....	14
3. Metod	17
3.1.1. Riskidentifiering	17
3.1.2. Riskanalys	17
3.1.3. Riskvärdering	18
3.1.4. Åtgärder.....	18
3.1.5. Osäkerheter.....	18
4. Kravbild	19
4.1. Tillämpliga lagrum	19
4.1.1. Plan och Bygglagen (PBL)	19
4.1.2. Miljöbalken (MB).....	19
4.2. Rekommendationer och riktlinjer.....	20
4.2.1. Boverkets vägledning för planering för och invid djurhållning.....	20
4.2.2. Folkhälsomyndigheten – Tillsynsvägledning hästhållning	21
4.2.3. Riktlinjer för respektavstånd mellan djurhållning och bostäder - Marks kommun.....	21
4.3. Praxis.....	23
4.4. Tillstånd och anmälningsplikt	24
4.4.1. Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljö.....	24
4.4.2. Tillstånd för verksamheter med häst	25
5. Identifiering av olägenheter och risker	26
5.1. Olägenheter.....	26
5.2. Risker	27
6. Analys och värdering.....	28
6.1. Angreppssätt för analysen.....	28
6.2. Resultat av analys och värdering	28

6.2.1. Fastighet Långsunda 1:5.....	28
6.2.2. Fastighet Långsunda 1:7.....	29
6.2.3. Odlingslandskap.....	31
7. Åtgärder.....	32
8. Slutsats.....	33
Referens	35

---

1. INLEDNING

Structor Riskbyrån har fått i uppdrag av Värmdö kommun att utreda risker förknippade med djurhållning i anslutning till och inom detaljplaneområde Norra Lagnö, Värmdö kommun. Området planläggs i syfte att möjliggöra uppkopplingen av fastigheter till de kommunala vatten- och spillvattennät. Detaljplanen möjliggör ett fåtal ytterligare byggrätter inom området. Blandningen av bostäder och djurhållning kan skapa problem genom upplevda störningar från djurhållningen. I och med att området planläggs behöver förutsättningarna för djurhållning i kombination med boende inom området fastställas.

1.1. Syfte

Syftet med uppdraget är utreda förutsättningarna för planläggning i närhet av djurhållning avseende påverkan på människors hälsa och säkerhet. Utredningen ska undersöka lämpligheten gällande befintliga byggnaders placering samt om åtgärder behöver vidtas för att säkerställa att nybyggnation eller förändringar i befintlig bebyggelse som innebär nybyggnadskrav enligt Plan- och Bygglagen⁹/Boverkets byggregler¹ går att utföra på platsen. Vid ett identifierat behov ska utredningen redovisa förslag på möjliga åtgärder att vidta för att begränsa påverkan från djurhållning på befintlig bebyggelse och att nybyggnation eller förändringar i befintlig bebyggelse sker på lämpliga platser.

1.2. Avgränsningar

Denna riskbedömning är avgränsad till att belysa risker från djurhållning och dess påverkan på människors hälsa och säkerhet.

1.3. Underlagsmaterial

Följande underlagsmaterial har funnits tillgängligt vid genomförandet av denna riskbedömning:

- Planbeskrivning Norra Lagnö, Etapp 1, 2016-10-14, Värmdö Kommun
- Plankarta Norra Lagnö, Värmdö Kommun
- Länsstyrelsen i Stockholms samrådsyttrande, Norra Lagnö Etapp 1, 2017-03-30.

Övriga underlagsmaterial som använts vid riskbedömningen refereras till löpande i texten.

1.4. Disposition

Riskbedömningen har lagts upp enligt följande:

- Kapitel 1 omfattar bakgrund och introduktion till uppdraget.
- Kapitel 2 ger en beskrivning av detaljplanen och dess omgivning.
- Kapitel 3 beskriver uppdragets omfattning av riskhantering samt vilket metodval som gjorts.
- Kapitel 4 beskriver kravbild i form av tillämpliga lagrum, rekommendationer, riktlinjer, praxis och tillståndsplikt.
- Kapitel 5-7 omfattar en riskidentifiering, riskanalys och värdering av erhållna risknivåer samt en osäkerhetshantering av dessa. Vid behov anges förslag på åtgärder.
- Kapitel 8 redovisar slutsatser

2. OMRÅDESBESKRIVNING

Nedan ges en övergripande beskrivning av planområdet följt av en beskrivning av delar inom och i direkt anslutning till planområdet där djurhållning bedrivs eller kan väntas bedrivas.

2.1. Övergripande

Norra Lagnö är en halvö i Värmdö kommun belägen norr om Ormingelandet cirka fem kilometer från Gustavsbergs centrum. Området är Stockholm skärgårds första sommarvillaområde med bevarad karaktär och bebyggelse från sekelskiftet 1900. En stor del av områdets ursprungliga värden är bevarade. Området är i kommunens kulturmiljöprogram utpekad som ett kulturhistoriskt värdefullt område och i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen² (RUF 2050) ett utpekad landsbygdsområde.

I Värmdö kommuns översiktsplan för 2012–2030 är Norra Lagnö ett prioriterat förändringsområde vilket innebär där det är angeläget att anlägga kommunala vatten- och spillvattenledningar. Norra Lagnö är tidigare inte planlagt och planläggs nu i syfte att möjliggöra uppkopplingen till de kommunala vatten- och spillvattenledningarna och samtidigt tillvarata områdets karaktär, grönområden och kulturhistoriska värden. Exploatering av ett fåtal fastigheter eller delar av fastigheter kan bli aktuellt.

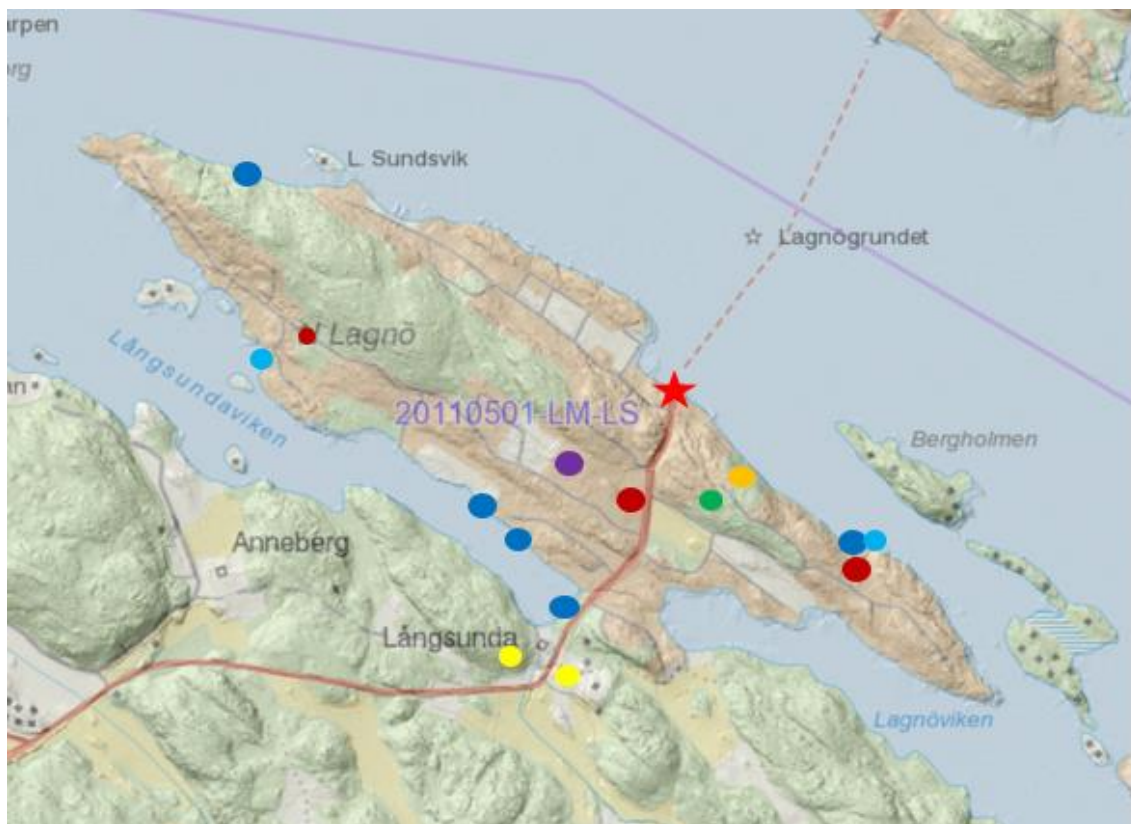

Figur 1. Översiktskarta över planområdet.

Detaljplanens område se Figur 1, omfattar cirka 25 hektar och innehåller cirka 265 fastigheter varav 187 av dessa är bostadsfastigheter. Av bostadsfastigheterna är 125 fastboende. På mitten av ön finns större skogsskiften över en bergsrygg som är obebyggda.

Inom planområdet finns flertalet målpunkter, se Figur 2 nedan, bland annat en privat skola med idrottshall där idrottsverksamhet bedrivs på kvällar och helger. Skolan har både förskoleverksamhet och skola för elever upp till årskurs 3. Det går mellan 65 till 70 barn i skolan och ca 65 barn i förskolan. Skolan planläggs i planen som skolfastighet.

Figur 2. Målpunkter inom planområde. Gårdar innehållande djurhållning markerade med gult.

- Bad   ● Småbåtshamn   ● Skola, förskola och idrottshall   ● Dansbana
- Utsiktsberg   ● Parkering   ★ Färjeläge   ● Gård och stall

2.2. Djurhållning inom och i anslutning till planområdet

Inom/ i direkt anslutning till planområdet finns två fastigheter där djurhållning i form av hästhållning i dagsläget bedrivs. Fastighet Långsunda 1:5 (Långsunda gård) inom planområdet och fastighet Långsunda 1:7 belägen i direkt anslutning till planområdet. Inom planområdet finns även odlingslandskap där det enligt uppgift från planarkitekt tidigare

betat kor/hästar.

2.2.1. Fastighet Långsunda 1:5

Fastigheten är belägen i planområdets sydvästra del direkt väster om Lagnövågen och är enligt Kulturhistoriska bebyggelseinventeringen Norra Lagnö³ en fastighet med särskilt kulturhistoriskvärde, se

Figur 11. Enligt uppgift från fastighetsägaren⁴ finns idag två stycken hästar på gården. Hästarnas hagar sträcker sig över hela fastigheten och en stallbyggnad finns på fastighetens nordvästra delar. Avståndet mellan stallbyggnad på fastighet Långsunda 1:5 och närmsta bostad på annan fastighet, Långsunda 1:11 uppgår till cirka 120 meter. Avståndet till fastighetsgräns mot fastighet innehållande bostadshus uppgår till cirka 85 meter. Norra delen av fastigheten angränsar med en strandlinje mot Långsundaviken.

För fastigheten beviljades 2007 tillstånd⁵ att upplåta upp till fem hästar av Miljö och byggnadsnämnden.

Figur 3. Fastighet Långsunda 1:5, stallbyggnad och närmaste bostadsbyggnad på annan fastighet markerad.

Figur 4. Huvudbyggnad och flyglar på fastighet Långsunda 1:5

Figur 5. Stallbyggnad på fastighet Långsunda 1:5.

2.2.2. Fastighet Långsunda 1:7

Jordbruksfastighet Långsunda 1:7 är belägen utanför planområdet och sträcker sig längs med planområdets sydvästra delar, se Figur 6. På fastigheten finns idag ekonomibyggnader bland annat ett stall med plats för upp till sex hästar, samt beteshagar som sträcker sig över i princip hela fastigheten. Beteshagarna angränsar till flertalet fastigheter. Fastigheten inrymmer inte något bostadshus. Avståndet mellan stallbyggnaden på

fastighet Långsunda 1:7 och äldre ladugård belägen på en höjd på fastighet Långsunda 1:10 uppgår till cirka 20 meter, se Figur 7. Avståndet från stallbyggnad till bostadshuset på fastighet Långsunda 1:10 uppgår till cirka 65 meter. Norra delen av fastigheten angränsar med en strandlinje mot Lagnöviken.

Bygglov för uppförandet av ny ekonomibyggnad och tillstånd⁶ att inrymma cirka 25 får vintertid beviljades 1991 för fastigheten.

Vidare beviljades 2007 ett tillstånd⁷ att upplåta upp till sex hästar på fastigheten av Miljö och byggnadsnämnden.

Figur 6. Fastighet Långsunda 1:7 markerat i gult.

Figur 7. Stallbyggnad Långsunda 1:7 till höger, äldre ladugård av kulturhistoriskt värde skymtas på en höjd till vänster i bild.

Figur 8. Beteshage på fastighet Långsunda 1:7.

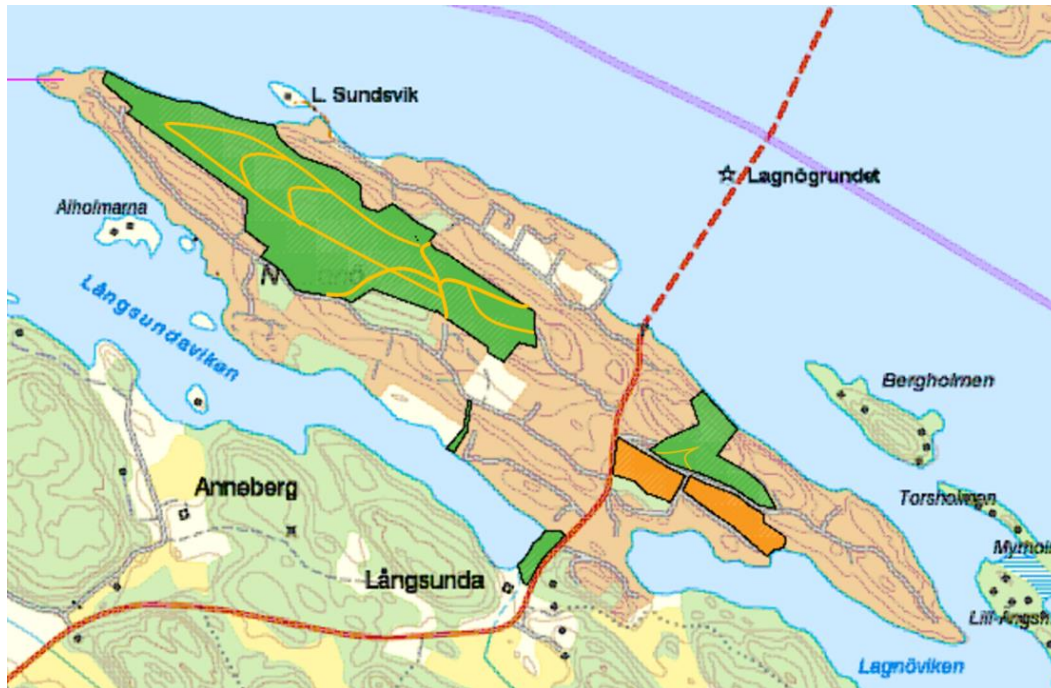
Figur 9. Ekonomibygnader på fastighet Långsunda 1:7. Mellan byggnaderna skymtar äldre ladugård med vällingklocka tillhörande fastighet Långsunda 1:10, vilken är av särskilt kulturhistoriskt värde enligt *Kulturhistorisk bebyggelseinventering Norra Lagnö*. Se

Figur 11. Byggnaderna bidrar till platsens lantliga karaktär.

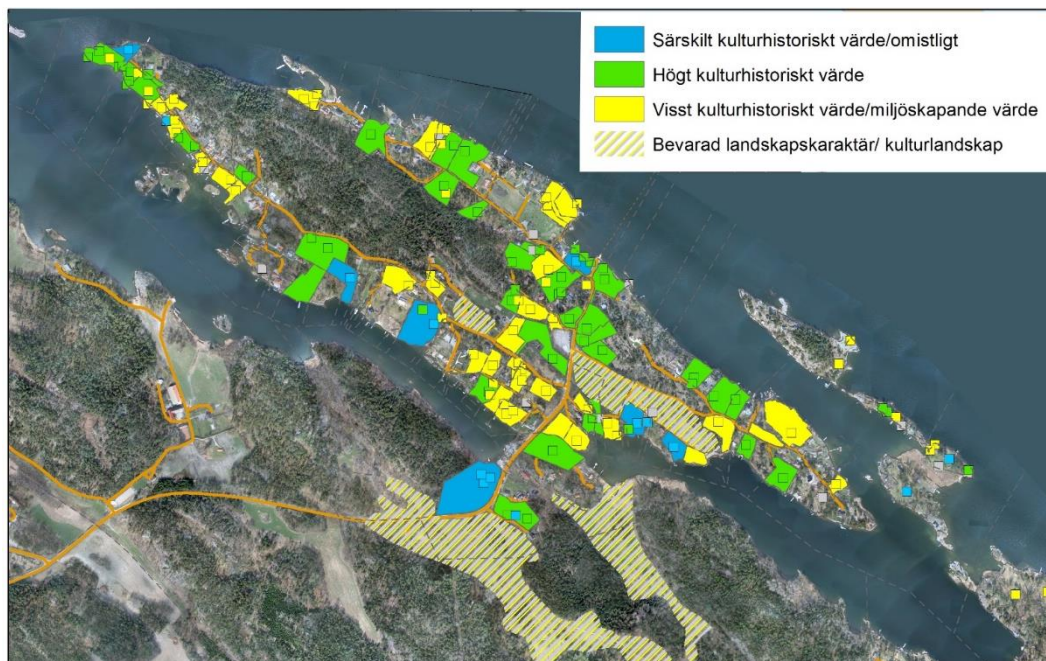
2.2.3. Odlingslandskap

Det kvarvarande odlingslandskapet på Norra Lagnö som löper över fastigheterna Norra Lagnö 1:349, 1:333, 1:2. på den sydöstra delen av ön, se Figur 10 och Figur 12, utgörs idag av åkermark. Marken bidrar till områdets karaktär och är viktigt att bevara ur ett hållbarhetsperspektiv, enligt *Kulturhistorisk bebyggelseinventering Norra Lagnö*. Odlingsmark är skyddad från exploatering enligt översiktsplanens riktlinjer och kommer ej att planläggas i pågående planarbete för Norra Lagnö.

Enligt uppgift har det tidigare betat kor på platsen och denna utredning kommer således beakta en eventuell framtida markanvändning innehållandes djurhållning på odlingsmarken.

Figur 10. Odlingsmark markerat i orange.

Figur 11. Kulturhistorisk klassificering av planområdet.

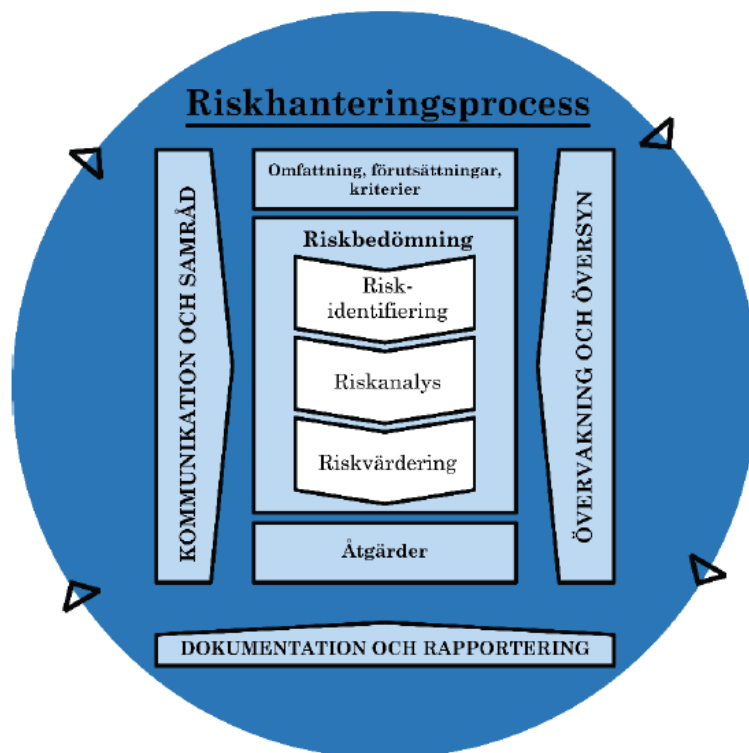

Figur 12. Odlingssmarken som sträcker sig över fastigheterna Norra Lagnö 1:349, 1:333, 1:2.

3. METOD

I denna riskbedömning utreds förutsättningarna för planläggning i närhet av djurhållning avseende påverkan på människors hälsa och säkerhet enligt de principer som presenteras i riskhanteringsprocessen enligt ISO 31 000⁸, se Figur 13. Nedan presenteras en beskrivning av den riskhantering som genomförs inom ramen för detta uppdrag.

Figur 13. Riskhanteringsprocessen anpassad utifrån ISO 31 000⁸. Denna rapport hanterar de delar som benämns "Riskbedömning".

3.1.1. Riskidentifiering

Riskidentifieringen innefattar en genomgång av potentiella olägenheter och risker från djurhållning som kan komma att inträffa och påverka människors hälsa och säkerhet på ett negativt sätt vid planläggning i närhet av djurhållning. Riskidentifieringen utgår från identifierade vägledningar och riktlinjer.

3.1.2. Riskanalys

Riskanalysen utgår från identifierade krav, riktlinjer, rekommendationer, praxis och forskningsunderlag. För de analyserade riskerna beskrivs riskpåverkan kvalitativt.

3.1.3. Riskvärdering

I riskvärderingen bedöms lämpligheten gällande befintliga byggnaders placering liksom om åtgärder behöver vidtas för att säkerställa att nybyggnation eller förändringar i befintlig bebyggelse som ställer nybyggnadskrav går att utföra på platsen avseende de analyserade riskerna kopplade till djurhållning.

3.1.4. Åtgärder

Vid ett identifierat behov redovisas förslag på möjliga åtgärder att vidta för att begränsa påverkan från djurhållning på befintliga byggnader och att nybyggnation sker på lämpliga platser.

3.1.5. Osäkerheter

Resultaten i riskbedömningar bör alltid betraktas med vetskap om de osäkerheter som finns i antaganden och ingångsvärden som använts vid analysen. Det faktum att identifierade risker också beskrivs med kvalitativa resonemang medför naturligt att detaljeringsnivån blir av ett övergripande slag. För att säkerställa att riskerna inte underskattats har de gjorda antagandena generellt varit konservativa.

4. KRAVBILD

I detta kapitel beskrivs gällande kravbild vid planläggning och tillståndsgivning, praxis samt identifierade riktlinjer och rekommendationer för risker förknippade med djurhållning intill eller inom planområde.

4.1. Tillämpliga lagrum

Nedan presenteras identifierade lagrum där krav ställs på kommunen i samband med planläggning invid djurhållning. I stort ger Plan- och bygglagen⁹ möjlighet till exploatering och Miljöbalken¹⁰ reglerar hur verksamheter får bedrivas. Men en tillämpning av Miljöbalken kan också stödja en tillämpning av Plan- och bygglagen.

4.1.1. Plan och Bygglagen (PBL)

I andra kapitlet i Plan och bygglagen framgår är att kommunen ska beakta både allmänna och enskilda intressen, att göra s.k. intresseavvägningar vid planläggning eller ärenden om bygglov. I de fall olika intressen inte sammanfaller bör kommunen försöka hitta sätt att förebygga eller mildra de negativa effekterna på omgivningen och därefter väga styrkan intressena mot varandra. Vid intresseavvägningen ska kommunen se till att hälso- och säkerhetsaspekter beaktas.

De grundläggande kraven när det gäller planering för djurhållning i anslutning till bebyggd miljö finns i 2 kapitlet i PBL. Där ställs i 2 kap. 5 § krav på att kommunen vid planläggning ska beakta hälsorisker mot omgivningen i ärenden om bygglov eller förhandsbesked. Vidare ställs i 2 kap. 9 § krav på att kommuner i största möjliga utsträckning ska undvika och/eller förebygga betydande olägenheter gentemot grannar i samband med planläggning eller vid prövning av bygglov.

4.1.2. Miljöbalken (MB)

Alla som bedriver en verksamhet eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som inte är av försumbar betydelse omfattas av Miljöbalkens kap. 2 Allmänna hänsynsregler. De allmänna hänsynsreglerna omfattar bland annat krav på kunskap, skyddsåtgärder, försiktighetsprincipen, hushållningsprincipen, kretsloppsprincipen och lokaliseringsprincipen. De angivna kraven gäller enligt §7 i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder. Nedan presenteras de paragrafer med hänsynsregler som bedöms ha störst betydelse vid djurhållning:

§3 Försiktighetsprincipen

Alla som driver en verksamhet eller avser bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iakta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa och miljö.

§6 Lokalisering

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

§2 Kunskapskrav

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

4.2. Rekommendationer och riktlinjer

Nedan presenteras identifierade rekommendationer och riktlinjer.

4.2.1. Boverkets vägledning för planering för och invid djurhållning

Vägledningen¹¹ som baseras på kraven i PBL⁹, forskningsresultat, studier, praxis och annat kunskapsunderlag togs fram av Boverket 2011 för att underlätta tillämpningen av plan och bygglagen vid planering för och invid djurhållning. Detta då avsnitt 9.2 om djurhållning i Boverkets allmänna råd (1995:5), Bättre plats för arbete, upphävts. Det beskrivs i inledningen av vägledningen att den är ett första steg i arbetet och att Boverket ser ett behov av att fördjupa kunskap om hur hästar, stall och hästgårdar men också annan djurhållning bör hanteras i den fysiska planeringen.

Den tydligaste förändringen från de allmänna råden är att vägledningen inte innehåller rekommenderade skyddsavstånd då dessa är svåra att tillämpa i praktiken. Istället pekar vägledningen på de krav för planläggning och bygglovsgivning som anges i lagen och på förhållanden som påverkar möjligheten att uppnå dessa krav.

Vägledningen beskriver flertalet faktorer som har betydelse för risken för olägenhet från djurhållning. Generellt gäller att risken för påverkan mot omgivningen minskar allteftersom avståndet ökar. De lokala förhållandena i form av antal djur, placering av gödselstackar, topografi, vind och vegetation har också betydelse för risken för olägenheter. Vad det gäller hästhållning tillkommer en befarad hälsorisk, spridning av hästallergen. I bedömningar av de enskilda fallen behöver helheten av den lokala situationen beaktas.

I vägledningen hänvisas till ett flertal vetenskapliga artiklar. Enligt dessa visar studier på att höga koncentrationer av hästallergener kan uppmätas i och mycket nära stall och hagar men att halterna sjunker snabbt med avståndet. Förhöjda värden uppmättes i studierna i närområdet men efter 50–100 meter från källan var halterna låga. Beroende av de lokala förhållandena kan även minskande nivåer uppmätas på längre avstånd från hästgårdar. Enligt studierna kan vegetation effektivt hindra allergener från att spridas. Merparten av de personer som är allergiskt sensibiliserade för hästallergener har utvecklat känsligheten trots att de bor långt från stall och inte har kontakt med hästar. Studierna visar på att en för folkhälsan väsentlig spridningsväg för allergener till miljöer det normalt inte vistas djur sker via personer som vistas bland djur och för med sig allergener på kläder, skor och i håret.

Vidare presenteras en studie av hästallergen inomhus i bostäder, vilken visar på att endast bostäder mycket nära stall (10 meter) hade mätbara halter av hästallergen inomhus om ingen av de boende hade regelbunden kontakt med hästar. Kunskapen om vilken halt av hästallergen som krävs för att utveckla en allergisk känslighet är begränsad. Det man vet är att individer reagerar olika starkt och att andra faktorer och allergener kan påverka huruvida allergikern visar symptom eller inte.

4.2.2. Folkhälsomyndigheten – Tillsynsvägledning hästhållning

I en vägledande text¹³ på Folkhälsomyndighetens hemsida beskrivs hälsorisker och störande aspekter förknippade med hästhållning vilket sammanfattas nedan. Texten uppdaterades 2016 och är en revidering från Socialstyrelsens tidigare meddelandeblad om hästhållning från 2004.

5–10 procent av Sveriges befolkning är allergisk mot hästar. Merparten av de som är sensibiliserade mot häst har inte haft någon direktkontakt med hästar. Inga gränsvärden för sensibilisering eller astmatiska reaktioner finns utan varierar mellan individer. Hästallergener förekommer även där hästar inte vistas. Allergenerna förekommer ofta i bostäder där ingen har eller haft direktkontakt med hästar. Hästallergen är vanligt i skolor och förekommer i allmänna transportmedel och butiker. Halterna korrelerar med antalet elever och lärare som har direkt hästkontakt.

Folkhälsomyndigheten rekommenderar ett skyddsavstånd på 200 meter mellan hästverksamheter, stall, hästhagar och bebyggelse. Avståndet ska ses som utgångspunkt för vidare utredning i varje enskilt fall, vid planärenden eller placering av bebyggelse eller hästverksamhet samt klagomålsärenden. Vidare framgår att förhöjda halter av hästallergen återkommande har uppmätts på 100–200 meters avstånd från hästverksamhet. Men om ett avskiljande skydd finns exempelvis i form av vegetation eller en kulle kan ett kortare avstånd än 200 meter vara tillräckligt för att halten hästallergen ska vara låg. Omvänt gäller om att ett längre avstånd än 200 meter kan behövas om bebyggelse ligger i vindriktningen.

Utöver hälsoriskerna med hästallergen beskrivs lukt från hästar, lukt från gödselhantering och problem med flugor som störande aspekter från hästhållning vilka kan ge upphov till olägenhet för människors hälsa enligt miljöbalken.

4.2.3. Riktlinjer för respektavstånd mellan djurhållning och bostäder - Marks kommun.

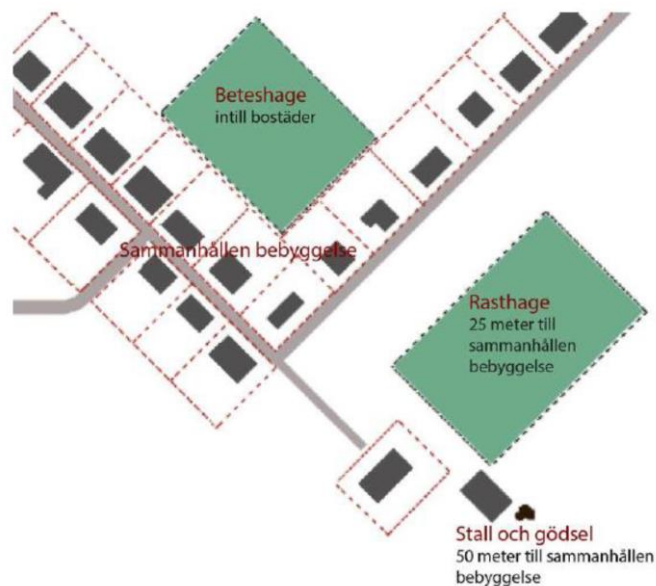
Marks kommun i Västra Götaland tog år 2015 fram nya riktlinjer¹² för kommunens planering av bebyggelse invid djurhållning utifrån Boverkets vägledning, se avsnitt 4.2.1 ovan. I riktlinjen presenteras utifrån den forskning som finns gällande olägenheter och risker från djurhållning. Vidare presenteras rekommenderade respektavstånd som bedömts relevanta, för den typiska terrängen inom Marks kommun som är relativt småbruten, kuperad och till stora delar skogbeväxtad med undantag för sammanhängande öppna åkerareal.

Skyddsavstånden, se Tabell 1, avser etableringar i tätorter, inom detaljplanelagt område och områden med sammanhållen bebyggelse. Avsteg medges för jordbruksbygd mer än 200 meter utanför dessa områden. I riktlinjen framgår också att vid bedömning av de enskilda fallen måste hänsyn tas till de lokala förhållandena och att kommunen i de enskilda fallen bör beakta:

- Karaktär på området
- Topografi och avskärmade vegetation
- Förhärskande vindriktning
- Djurslag: hästar och katter har förhållandevis starka allergener. Grisar, höns och minkar har i vetenskapliga studier befunnits lukta sämre än andra djurslag. Åsnor och hundar kan innebära ljudstörningar. Nötkreatur och får utmärker sig inte med störande egenskaper.
- Antal djur, lokalisering av stall, bete, paddock, hagar
- Gödselhantering och utförande.
- Redovisning av närboendes uppfattning eller befintliga upplevelser av olägenhet.

Tabell 1. Riktlinjer Skyddsavstånd mellan djurhållning och bebyggelse Marks kommun¹².

Anläggning med:	Antal djur:	Avstånd:
Stor påverkan	Fler än 10 djurenheter med gris, höns eller mink	300 meter från bostäder, skolor o.d. till stall och gödselanläggning
	Fler än 50 enheter av övriga djur	200 meter från bostäder, skolor o.d. till stall och gödselanläggning respektive 100 meter till rasthagar där djur varaktigt vistas.
Medelstor påverkan	10-50 djurenheter (undantag: gris, höns eller mink) samt tillstånds- eller anmälningspliktig kennel eller biodling.	75 – 200 meter från bostäder, skolor o.d. till stall och gödselanläggning respektive 50 – 100 meter till rasthagar där djur varaktigt vistas.
Mindre påverkan	1-9 djurenheter	50 meter från bostäder, skolor o.d. till stall och gödselanläggning respektive 25 meter till rasthagar där djur varaktigt vistas. Däremot inga krav på avstånd till beteshagar.
Djurenhet är ett begrepp som används i lagtext som baseras på mängden kväve och fosfor som djurets gödsel innehåller. En djurenhet motsvarar: 1 mjölkko eller 1 häst, 3 avelssuggor, 10 slaktsvin, 10 får eller 10 minkhonor, 100 värphöns eller 200 kycklingar		

Figur 14. Illustration¹² av lämpliga respektavstånd i Marks kommun för mindre anläggningar (1-9 djurenheter) inom sammanhållenbebyggelse och detaljplanerat område.

4.3. Praxis

I Boverkets vägledning¹¹ beskrivs att domstolarna i allt mindre utsträckning tar hänsyn till riktlinjer från centrala myndigheter om skyddsavstånd mellan djurhållning och känsliga miljöer och gör oftare bedömningar utifrån faktiska förhållanden i närområdet och de krav som ställs i PBL⁹ och MB¹⁰. Boverket tycker sig även se en tendens att domstolarna i sina bedömningar tar viss hänsyn till vem som anses ha skapat den problematiska situationen på så sätt att man inte låter motparten ta ansvaret för det uppkomna problemet.

Flera domar från Mark- och miljödomstolen finns som belyser avstånd mellan hästverksamheter och bostadshus. I två domar, från 2008 och 2009 har avstånd ner till 20 meter mellan hästverksamhet och bostadansett vara godtagbart. Motiveringen från överdomstolen i de två domarna (M 4048-2007 och M 8448-2007) överensstämmer och de huvudsakliga domskälen var att:

- Området har lantlig karaktär.
- Området är utpräglad landsbygdsmiljö.
- Det finns ytterligare en hästgård i området.
- Visst inslag av ljud och lukt från hästar får anses som ett naturligt inslag i området

De två domarna från mark- och miljööverdomstolen klargör att i lantlig- /jordbruksmiljö får lukt från hästar och gödsel anses som ett naturligt inslag. I motiveringen tar dessa domar inte upp risken för hästallergi eller sensibilisering för hästallergen.¹³

En annan dom¹⁴ från mark- och miljööverdomstolen 2015 fastställer att ett stall ungefär 4,5 meter från fastighetsgräns och 40 meter från bostadshus på annan fastighet inte

medför någon fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet enligt PBL. Det framgår i domen att de huvudsakliga skälen var att:

- Området har en lantlig karaktär,
- Stallet endast kommer rymma ett fåtal hästar och
- Stallet har en placering bakom annan byggnad
- Stallet var vänt bort från grannfastigheten.
- Senare tids forskning visar på att allergener i huvudsak sprids kontaktvägen och inte någon längre sträcka via luft men är beroende av de lokala förhållandena.

I domen framgår också att vid bedömningen av vad som i det enskilda fallet är att betrakta som betydande olägenhet för omgivningen måste områdets karaktär och förhållandena på orten beaktas. Vilket innebär att toleransnivån kan variera mellan olika platser. Vidare beskrivs i domen att i förarbetena till den äldre plan- och bygglagen har detta uttryckts toleransnivån i vissa områden måste vara högre, att fiskluk i fiskesamhällen och gödsellukt i jordbruksområden måste godtas. Det innebär dock inte att störningarna får ge upphov till sanitära olägenheter i omgivningen. I prop. till En enklare plan- och bygglag 2009/10:170 angavs att den nya lagen inte innebär någon skillnad i det avseendet.

En vägledande dom¹⁵ från 2006 där nyetablering av småskalig hästhållning förbjöds i Miljööverdomstolen har identifierats. I det fallet var det planerade stallet på 37 meters avstånd från grannfastighets befintliga uteplats. Fastigheten låg utanför planlagt område på landsbygden men gränsade till detaljplanlagt område avsett för småhusbebyggelse. Då en av de boende på den befintliga grannfastigheten led av hästallergi ansågs avståndet så kort att risk för olägenheter i form av allergiska reaktioner förelåg. Domstolen verkar i detta fall tagit hänsyn till vem som anses ha skapat den problematiska situationen, då bostadshuset på grannfastigheten fanns först och stallet/störningen skulle etableras först efteråt.

Vidare fastslog Mark och miljööverdomstolen 2017 i en vägledande dom¹⁶ om att få använda strandskyddad mark till bete för hästar. Det undantag för strandskyddsreglerna som normalt tillämpas för jordbruk kan enligt domen tillämpas oavsett vilket djurslag som finns på gården.

4.4. Tillstånd och anmälningsplikt

Djurhållning av en viss omfattning är förenad med både krav på tillstånd och anmälningsplikt. Tillstånds- och tillsynsmyndigheten kan också ställa krav på åtgärder hos verksamheterna för att begränsa omgivningspåverkan i de fall där störningarna annars skulle betraktas som oacceptabla.

4.4.1. Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljö.

I Värmdö kommun finns lokala föreskrifter¹⁷ för att skydda människors hälsa och miljö. I föreskrifterna framgår att inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser krävs tillstånd av Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden för att

hålla: nötkreatur, häst, get, får eller svin, tupp, orm eller annat pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur.

Inget tillstånd krävs för att hålla maximalt fem stycken hönor om erforderligt höns hus och höns gård finns och gödsel som upp kommer komposteras på ett tätt underlag alternativt i latrinkompost.

4.4.2. Tillstånd för verksamheter med häst

En hästverksamhet behöver tillstånd¹⁸ från länsstyrelsen då den:

- ansvarar för tio hästar eller fler som är äldre än 24 månader, till exempel om du äger dem eller har dem på foder
- hyr ut fyra eller fler hästar per år, till exempel turridningsverksamhet
- föder upp fyra eller fler hästar per år
- säljer fyra eller fler hästar per år från egen eller någon annans uppfödning
- samtidigt förvarar eller utfodrar fyra eller fler hästar, till exempel hyr ut boxplatser i ett stall. Där avsikten är att det är något som sker samtidigt och regelbundet, det vill säga inte bara någon tillfällig inhysning.
- tar emot fyra hästar eller fler på sommarbete
- har ridskoleverksamhet
- har yrkesmässig hästverksamhet

Tillståndet kallas ”paragraf 16 tillstånd” efter kravet på tillstånd enligt 16§ Djurskyddslagen och har införts för att länsstyrelsen ska se att verksamhetsutövaren har tillräckliga kunskaper för att bedriva hästverksamhet och att anläggningarna där hästarna vistas är lämpliga.

5. IDENTIFIERING AV OLÄGENHETER OCH RISKER

Nedan beskrivs identifierade möjliga olägenheter och risker från djurhållning inom planområdet och hur de kan komma att påverka människor i dess omgivning.

5.1. Olägenheter

Identifierade olägenheter kopplade till djurhållning inom och i direkt anslutning till planområdet presenteras nedan.

Lukt

Djurhållning kan medföra olägenhet för människa i form av lukt från både foder, djur och gödsel. Hur människor uppfattar lukt beror bland annat av fysiska förutsättningar, vana och preferenser. Vetenskapliga studier visar på att grisar och höns upplevs lukta sämre än kor, får och hästar. Det är främst gödsel och ventilation från djurstallar som kan orsaka olägenheter för människor. Fastgödsel (gödselstack) luktar mindre än flytgödsel och täckning av gödselbehållare ger mycket god reduktion av lukt. Lukt binds även i damm, varpå dammfilter eller biofilter i frånluften på ventilationsanläggningar i djurstallar kan minska lukten.

Flugor

Djurhållning tenderar att generera en ökad mängd flugor vilket människor kan uppleva störande. Gödsel och spillning från djuren är det som främst orsakar flugorna.

Ljud

Beroende av vilken typ av djurhållning som bedrivs kan olägenheter i form av ljud och buller variera. Ljud som upplevs störande kan exempelvis vara höfläktar eller höga djurläten tidiga mornar och sena kvällar. Åsnor, tappar, hundar kan exempelvis medföra sådana läten. Nötkreatur och får på bete utmärker sig sällan med störande egenskaper.

Ljus

Skarpt ljus vid exempelvis en ridbana som nyttjas kvällstid kan komma att orsaka olägenhet för människor som bor i närheten av verksamheten.

Djur på strandlinje

Betande djur på strandlinjer kan av vissa ses som en olägenhet för människa. Det som kan upplevas som störande är inhägnader, gödsel från djuren och osäkerhet att beträda inhägnader med djur. I en vägledande dom från Mark- och Miljööverdomstolen 2017¹⁶ fastslås att alla betande djurslag, det vill säga även hästar omfattas av det undantag för strandskyddsreglerna som tillämpas för jordbruk. Vilket tyder på att Mark och Miljööverdomstolen anser olägenheter med betande djur på strandskyddat område måste accepteras.

5.2. Risker

En befarad hälsorisk för människor har identifierats:

Spridning av allergener

Katter och hästar är djurslag som har förhållandevis starka allergener, vilka kan orsaka svåra symtom hos allergiska personer. I Sverige är 7-10 procent¹¹ av befolkningen allergisk mot hästar. Allergiska personer får ofta problem med nästäppa och ögonklåda. Djurallergener kan också leda till inflammation i luftvägar vilket ger en kronisk nästäppa eller astma, eksemförsämring och trötthet. I princip kan allergi utvecklas när som helst under livet, men ofta minskar besvären med åldern.

6. ANALYS OCH VÄRDERING

Syftet med denna riskbedömning är att undersöka lämpligheten gällande befintliga byggnaders placering i förhållande till djurhållning inom planområde Norra Lagnö, liksom om åtgärder behöver vidtas för att säkerställa att nybyggnation eller förändringar i befintlig bebyggelse som ställer nybyggnadskrav går att utföra på platsen. Analysen av olägenheter och risker görs utifrån identifierade krav och rekommendationer och en värdering huruvida det finns behov av riskreducerande åtgärder på de aktuella fastigheterna utifrån de lokala förhållandena görs.

6.1. Angreppssätt för analysen

Förhållandet mellan PBL och miljöbalken (MB) medför att krav på att beslut enligt PBL ska stå sig vid en tillsynsprövning enligt MB. Samtidigt kan en tillämpning av MB stödja en tillämpning av PBL. Djurhållning av viss omfattning (se avsnitt 4.4) är förenad med både krav på tillstånd och anmälningsplikt. Tillstånds- och tillsynsmyndigheten kan därigenom ställa krav på åtgärder hos verksamheten för att begränsa dess omgivningspåverkan. Sådana villkor kan göra en samlevnad mellan djurhållning och människor möjlig i de fall där störningarna annars skulle anses som oacceptabla. Folkhälsomyndigheten rekommenderar att ett avstånd på 200 meter från djur- och hästhållning ska ses som utgångspunkt för utredning i varje enskilt fall, vid planärenden, placering av ny bebyggelse eller ny verksamhet samt klagomålsärenden

Hur stor påverkan djurhållningen medför för omgivningen i de enskilda fallen beror bland annat av:

- Antal djur och djurslag,
- Lokalisering av stall, bete och hagar
- Gödselhanteringens placering och utförande
- Lokala förhållanden så som: topografi, avskärmande vegetation eller bebyggelse, förhärskande vindriktning
- Karaktär på området

Norra Lagnö är i den regionala utvecklingsplanen utpekad som ett landsbyggsområde². Olägenheter från djurhållning i form av **lukt, flugor, ljus och ljud och risken för allergener** bör därför accepteras i en större utsträckning än i tätbebyggda områden¹¹.

6.2. Resultat av analys och värdering

I avsnitten nedan analyseras identifierade olägenheter och risker utifrån de fastigheter inom och intill planområdet där djurhållning finns eller bedöms kunna bli aktuellt.

6.2.1. Fastighet Långsunda 1:5

På den kulturhistoriskt värdefulla fastigheten belägen i planområdets sydvästra del direkt väster om Lagnövägen finns idag två stycken hästar. 2007 beviljades ett tillstånd

att upplåta fem hästar på gården.

Avståndet mellan stallbyggnaden på fastighet Långsunda 1:5 nordvästra del och närmsta bostad på annan fastighet, Långsunda 1:11 är uppgår till cirka 120 meter och avståndet till fastighetsgräns mot fastighet innehållande bostadshus uppgår till cirka 85 meter. Avståndet till förskola och skola uppgår till över 350 meter. Där emellan finns även vegetation och byggnader. Stallbyggnaden är vidare belägen på en höjd i förhållande till bostadshus på angränsande fastigheter.

Hästarnas beteshagar gränsar direkt mot flera fastighetsgränser och i norra delen av fastigheten går hästhagen fram till strandlinjen.

Vid en helhetsbedömning utifrån identifierade krav, riktlinjer och praxis av verksamheten på Långsunda 1:5 konstateras följande:

- Området har en lantlig karaktär
- Stallet rymmer endast ett fåtal hästar (upp till fem stycken) och är ej tillståndspliktigt hos länsstyrelsen.
- Avstånden till bostäder på annan fastighet är relativt långa.
- Stallet är lokaliserat på en höjd bakom annan byggnad
- Stallet är vänt bort från grannfastigheter med bostäder och vegetation finns i mellan.
- Senare tids forskning visar på att allergener i huvudsak sprids kontaktvägen och inte någon längre sträcka via luft.

Utifrån identifierade krav, riktlinjer och praxis görs bedömningen att inga oacceptabla olägenheter, hälso- och säkerhetsrisker för människor i befintlig bebyggelse samt på platser för planerade nya byggrätter till följd av befintlig hästverksamhet på Långsunda 1:5 föreligger. Inga krav på ytterligare åtgärder för att säkerställa lämpligheten i befintlig bebyggelse och förändringar eller åtgärder i befintlig bebyggelse som ställer nybyggnadskrav bedöms rimliga.

6.2.2. Fastighet Långsunda 1:7

Jordbruksfastigheten Fastighet Långsunda 1:7 är belägen utanför planområdet och sträcker sig längs med planområdets sydvästra delar se Figur 6. På fastigheten finns idag ekonomibyggnader där bland ett stall med plats för upp till sex hästar, samt beteshagar som sträcker sig över hela fastigheten. Beteshagarna angränsar till flertalet fastigheter och i norr med en strandlinje mot Lagnöviken.

Fastigheten inrymmer inte något bostadshus. Avståndet mellan stallbyggnaden på fastighet Långsunda 1:7 och äldre ladugård belägen på en höjd på fastighet Långsunda 1:10 uppgår till cirka 20 meter, se Figur 7. Avståndet från stallbyggnad till bostadshuset som på fastighet Långsunda 1:10 uppgår till cirka 65 meter. Avstånd från stallbyggnad till skola överstiger 400 meter.

Bygglov för uppförandet av ny ekonomibyggnad och tillstånd¹⁹ att inrymma cirka 25 får vintertid beviljades 1991 för fastigheten.

Vidare beviljades 2007 ett tillstånd²⁰ att upplåta upp till sex hästar per år på fastigheten av Miljö och byggnadsnämnden.

Vid en helhetsbedömning av befintlig verksamhet och utifrån identifierade krav, riktlinjer och praxis av verksamheten på Långsunda 1:7 konstateras följande:

- Området har en lantlig karaktär
- Hästverksamheten på Långsunda 1:7 är befintlig
- Fastigheten befinner sig utanför planlagt område men i direkt anslutning till fastigheter med bostäder
- Stallet rymmer endast ett fåtal hästar (upp till sex stycken)
- Avstånden från stallbyggnad till närmsta befintlig bostad uppgår till 65 meter.
- Stallet är vänt bort från grannfastigheter innehållandes bostäder och vegetation och höjdskillnader finns i mellan.
- Gödselhantering sker i tätslutande container.

Utifrån identifierade krav, riktlinjer och praxis görs bedömningen att inga oacceptabla olägenheter, hälso- och säkerhetsrisker för människor i befintlig bebyggelse eller på platser för planerade nya byggrätter till följd av befintlig hästverksamhet på Långsunda 1:7 föreligger.

Vid bedömning av möjlighet till nybyggnation av bostadshus inom fastighet Långsunda 1:10, på platsen där idag en äldre ladugård är belägen (se Figur 7) beaktas de lokala förhållandena, identifierade krav, riktlinjer och praxis. Inga oacceptabla olägenheter, hälso- och säkerhetsrisker för människor bedöms föreligga vid byggnation av bostadshus på platsen, förutsatt att:

- Bostadshus på fastighet Långsunda 1:10 placeras på minst 20 meters avstånd från stallbyggnaden.
- Höjdskillnad mellan befintlig stallbyggnad och bostadshus kvarstår.
- Befintlig stallbyggnad på Långsunda 1:7 innehåller högst tio hästar och har fortsatt sin entré vänt bort från fastighet Långsunda 1:10.

Inga krav på ytterligare åtgärder för att säkerställa lämpligheten i befintlig bebyggelse, förändringar eller åtgärder i befintlig bebyggelse som ställer nybyggnadskrav eller vid byggnation av bostadshus inom fastighet Långsunda 1:10 bedöms rimliga.

6.2.3. Odlingslandskap

Det kvarvarande odlingslandskapet på Norra Lagnö som löper över fastigheterna Norra Lagnö 1:349, 1:333, 1:2. på den sydöstra delen av ön, se Figur 10 och Figur 12 utgörs idag av åkermark. Marken bidrar till områdets karaktär och är viktigt att bevara ur ett hållbarhetsperspektiv. Odlingsmark är skyddad från exploatering enligt översiktsplanens riktlinjer och kommer ej att planläggas i pågående planarbete för Norra Lagnö.

Enligt uppgift har det tidigare betat kor på området.

Vid en helhetsbedömning av lämpligheten i djurhållning på platsen konstateras utifrån identifierade krav, riktlinjer och praxis följande:

- Området har en lantlig karaktär
- Marken är utanför planlagt område med angränsar till planlagt område
- Det har enligt uppgift tidigare förekommit djurhållning på platsen
- Senare tids forskning visar på att allergener i huvudsak sprids kontaktvägen och inte någon längre sträcka via luft.
- Betesmark tillåts ofta enligt praxis angränsa direkt mot tomtgräns
- Det finns vegetation i stort sätt mellan marken och befintliga bostäder söder om området.

Vilket djurslag som hålls har betydelse för upplevda störningar, olägenheter och risker. Inga oacceptabla olägenheter, hälso- och säkerhetsrisker för människa bedöms föreligga om odlingsmarken nyttjas som bete till en mindre mängd djur under sommarhalvåret. Inga krav på ytterligare åtgärder för att säkerställa lämpligheten i befintlig bebyggelse och förändringar eller åtgärder i befintligbebyggelse som ställer nybyggnadskrav på bedöms rimliga om marken nyttjas som betesmark för djur under sommarhalvåret.

7. ÅTGÄRDER

Utifrån identifierade krav, riktlinjer och praxis har inga oacceptabla olägenheter, hälso- och säkerhetsrisker för människa identifierats från befintlig djurhållning på och i anslutning till planområde Norra Lagnö.

Inga krav på vidtagande av åtgärder i verksamheter med djurhållning för att säkerställa lämpligheten i befintlig bebyggelse eller förändringar/åtgärder i befintlig bebyggelse som ställer nybyggnadskrav på har identifierats.

Om en betydande förändring av identifierade verksamheterna med djurhållning sker eller om uppförande av nybyggnation önskas ske på kortare avstånd än befintlig bebyggelse eller planerade byggrätter på Norra Lagnö kan skyddsåtgärder inom djurhållningen för att minska olägenheter och risker för människa bli aktuella att vidta. Nedan presenteras förslag på möjliga skyddsåtgärder som vid ett identifierat behov skulle kunna vidtas för att minska risken för omgivningspåverkan från djurhållning.

Åtgärder mot spridning av hästallergener:

- Skyddande vegetation, och eller topografi (kulle, höjd, berg) mellan hästverksamheter och bebyggelse.
- Om möjligt undvika att placera bostäder i den förhärskande vindriktningen från hästverksamheter.
- Om stallbyggnaden har mekanisk ventilation kan frånluften filtreras och allergen avskiljas.
- Se till att det finns möjligheter till dusch och förvaring av ridkläder i ridskolor/stall för att minska risken att allergen förs ut till allmänna lokaler och kollektivtrafik.
- Se till att ridvägar och hästhagar i möjligaste mån är åtskilda från annan bostadsbebyggelse.

Lukt från gödsel och problem med flugor kan minskas genom att:

- Gödselstaden placeras under tak eller inomhus.
- Att regelbundet samla in gödsel i hästhagen och förvara i övertäckt gödselstad, övertäckning med spån.
- Ventilation/frånluftdon från stall placeras i riktning där människor inte vistas eller bostäder inte finns.
- Separera hästhagar och ridvägar från bostäder.
- Lukt binds även i damm, varpå dammfilter eller biofilter i frånluften på ventilationsanläggningar i djurstallar kan minska lukten.

8. SLUTSATS

Utifrån identifierade krav, riktlinjer och praxis bedöms inga oacceptabla olägenheter, hälso- och säkerhetsrisker för människa föreligga från befintlig djurhållning inom eller i direkt anslutning till planområde Norra Lagnö.

Inga åtgärder bedöms rimliga att vidta för att:

- återigen nyttja odlingsmark på Norra Lagnö som betesmark för en mindre mängd djur,
- säkerställa lämpligheten i befintlig bebyggelse och planerade byggrätter,
- säkerställa lämpligheten av förändringar eller åtgärder i befintlig bebyggelse som ställer nybyggnadskrav,
- uppföra bostadshus på den plats inom fastighet Långsunda 1:7 där det idag finns en äldre ladugård förutsatt att:
  - Bostadshus på fastighet Långsunda 1:10 placeras på minst 20 meters avstånd från stallbyggnaden.
  - Höjdskillnad mellan befintlig stallbyggnad och bostadshus kvarstår.
  - Befintlig stallbyggnad på Långsunda 1:7 innehåller högst tio hästar och har fortsatt sin entré vänd bort från fastighet Långsunda 1:10.

Betydelsen av de lokala förhållandena vid bedömning av lämplighet gör det svårt att ange generella skyddsavstånd kring djurhållning. Den rättspraxis som utvecklats då ärenden om djurhållning överklagats till högre instanser, pekar på att miljööverdomstolen medger relativt korta avstånd mellan bostäder och djurstallar, ofta under 50 meter och ned mot 20 meter. Om bebyggelse anses lämplig eller ej i närheten av djurhållning beror av de lokala förhållandena i de enskilda fallen.

Ett avstånd på 200 meter som utgångspunkt för vidare utredning i varje enskilt fall vid planärenden eller placering av bebyggelse invid djurhållning, samt klagomålsärenden bedöms vara lämpligt.

Uppförandet av nya bostäder närmare än 20 meter från stallbyggnad bedöms olämpligt.

Om verksamheterna innehållandes djurhållning inom eller i direkt anslutning till planområdet vill utvecklas eller om nybyggnation önskas uppföras på ett kortare avstånd från djurhållning än befintlig bebyggelse bedöms det finnas goda möjligheter att reglera att detta sker på ett lämpligt sätt.

REFERENS

- ¹ BFS (2011:6), Boverkets Byggregler-BBR, Boverket.
- ² Stockholms läns landsting (2018), *Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen RUF5 2050*.
- ³ Värmdö kommun, *Utredningen om kulturhistoriska värden för Norra Lagnö, Panama och Långsunda*.
- ⁴ Platsbesök planområde Norra Lagnö 2019-06-26, Fredriksson A., Omran J., Edman E.
- ⁵ Värmdö kommun (2007), *Långsunda 1:5 Tillstånd för djurhållning, Dnr: 2005-000524*, Miljö- och byggförvaltningen.
- ⁶ Värmdö kommun (1991) *Ärende om bygglov, Långsunda 1:7 Nybyggnad av maskinhall/ladugård, Dnr: 1200.91*. Byggnadsnämnden.
- ⁷ Värmdö kommun (2007), *Långsunda 1:7 Tillstånd för djurhållning, Dnr: 2007-001905*, Bygg-, Miljö och Hälsoskyddsnämnden.
- ⁸ SIS (2018). Svensk Standard SS-ISO 31000:2018. Riskhantering – Principer och riktlinjer. Utgåva 2, ICS: 03.100.01. Swedish Standards Institute (SIS), Stockholm.
- ⁹ SFS (2010:900), Plan och Bygglagen, Svensk författningssamling.
- ¹⁰ SFS(1998:808), Miljöbalken, Svensk författningssamling.
- ¹¹ Boverket (2001), *Vägledning för planering för och invid djurhållning Rapport 2011:6*.
- ¹² Marks kommun (2015), *Riktlinjer för respektavstånd mellan djurhållning och bostäder*.
- ¹³ Folkhälsomyndigheten (2016), Tillsynsvägledning hästhållning, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/miljohalsa-och-halsoskydd/tillsynsvagledning-halsoskydd/tillsynsvagledning-miljobalken/tillsynsvagledning-hasthallning/> [hämtad: 2019-07-03]
- ¹⁴ Svea Hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, dom 2015-06-22, Mål nr P 806-15
- ¹⁵ Miljööverdomstolen (2006) avgörandedatum 2006-06-30, Målnr: M 545-05
- ¹⁶ Svea Hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, dom 2017-11-13, Målnr M 10623-16

¹⁷ Värmdö kommun (2017), Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljö.

¹⁸ Länsstyrelsen i Stockholm (2016) *Tillstånd för verksamhet med häst (§16 Djurskyddslagen)*

¹⁹ Värmdö kommun (1991) *Ärende om bygglov, Långsunda 1:7 Nybyggnad av maskinhall/ladugård, Dnr: 1200.91.* Byggnadsnämnden.

²⁰ Värmdö kommun (2007), *Långsunda 1:7 Tillstånd för djurhållning, Dnr: 2007-001905,* Bygg-, Miljö och Hälsoskyddsnämnden.

Structor